

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Nylund, Roger. (2023). Vårt ekologiska handavtryck kan göra skillnad. *Vasabladet* 4.3.2023, sidan 13.

Vårt ekologiska handavtryck kan göra skillnad

● Har du känt av klimatångest någon gång? En känsla av att allt går åt pipsvängen och att du inte maktar med. All information vi översköls med kan ge den här effekten för att frågorna är globala.

Det krävs globala åtgärder och vi känner oss små. En del stänger naturligtvis av helt och låter bli att aktivt tänka på klimatfrågorna. Andra blir vetenskaps skeptiker och en del försöker göra det lilla man kan. Jag ska inte här gå in på vad klimatvetenskapen säger, mer än att det för dem som har tilltro till den vetenskapliga processen står helt klart att vi har en akut global klimatkrisis som pågår. När det gäller attityd och handling startar arbetet förstas med en själva. Det gäller att inte drabbas av klimatångest och apati, men heller inte hänge sig åt naivt önsketänkande om att ingenjörerna nog löser alla de problem vi har.

ENLIGT DEN svenska klimatpsykologen Kali Andersson i en föreläsning vid Novias Masterutbildning i Cirkulär Design i Jakobstad drivs vi inte av fakta eller information utan av konsekvenser på kort sikt. Lagar och normer påverkar också. Vi gör mycket för att vara accepterade i en grupp vi vill tillhöra.

Socialt stöd är också oerhört viktigt för vår resiliens, vår förmåga att utstå påfrestelser och komma igen. Ett skäl till att många av oss gör så lite för klimatet är förmodligen då att de kortsiktiga konsekvenserna av att fortsätta som förr är så vaga, om alls synliga och vi kanske har en social acceptans att nästan ingenting göra.

För mig blev de ändå på ett skrämmande sätt tydligt i höstas då jag besökte Nordtyskland och såg en stor granskog som dött. Min kollega berättade att sommaren hade varit så torr och het att träd med ytligare rötter, såsom granar, på många områden helt enkelt dog av torka. Om en skog i uppskattningsvis 40 till 60 års åldern dör på detta vis har vi något som vi inte haft på länge. Visst, skeptikern kan säga att perspektivet är allt för kort och att extrema väder alltid förekommer, men då man summerar upp liknande fenomen kan vi bara konstatera att den förklaringen inte längre håller.

KAN DÅ, OM VI FÅR tro Andersson, kulturen, normerna och gruppsödet göra en skillnad för att få oss att göra något? Förenta nationerna, FN har bidragit till att forma våra normer genom att lansera 17 mycket ambitiösa mål för global hållbar utveckling, Sustainable Development Goals, SDG. Yrkeshögskolan Novia har som alla andra organisationer med lite självrespekt deklarerat sitt stöd för FN:s globala mål. Det känns bra att jobba i en organisation som tar det

Om vi lyckas fostra en generation ingenjörer med både kunskap och attityd för att skapa en bättre, mera hållbar framtid, då har vi gjort något mycket viktigare än om vi "bara" minskat på verksamhetens eget ekologiska fotavtryck. FOTO: ADOBE STOCK

Roger Nylund är lektor och utbildningsledare för produktionsekonomi och masterutbildningen Industrial Management and Engineering vid Yrkeshögskolan Novia. FOTO: MIKAEL NYBACKA/ARKIV

ansvaret. Ännu bättre känns det då folk på "verkstadsgolvet" självmant tar tag i saken och vill bidra till att göra verklighet av engagemanget. För att kunna jobba målmedvetet behöver man veta sitt utgångsläge och även kunna mäta vart man är på väg.

DÄRFÖR HAR VI nu startat ett studerandeprojekt inom utbildningen produktionsekonomi, där en grupp studerande ska hjälpa oss att ta fram relevanta mätare för de centrala indikatorerna för de SGD som Novia fokuserar på. Vi tar hjälp av expertis inom olika delområden gällande hållbar utveckling. Det är en process där vi lär oss tillsammans. Vi är alltså på gång och tiden får utvisa om vi lyckas skapa verklig förändring.

Inom hållbarhetsarbete brukar man tala om begrepp som ekologiskt fotavtryck och ekologiskt handavtryck. Fotavtrycket, lanserat av Wackernagel och Rees i början av 1990-talet, är ett mått på de resurser en individ, organisation eller ett land förbrukar.

För genomsnittsfinländaren är detta fotavtryck 5,8 ha. Vårt kalla klimat och de långa avstånden är fysiska faktorer som gör att vi alltid ligger rätt högt i en jämförelse. En utbildningsorganisation kan, som alla andra, påverka sitt fotavtryck genom att övergå till förnybara energilösningar och minska sin resursanvändning.

Det här har ändå en relativt liten inverkan jämfört med vad en orga-

"För att en ökad medvetenhet inte ska leda till miljöångest och handlingsförklammning behöver vi också kunna inspirera till utveckling av nya produkter och affärskoncept som bygger på cirkulär ekonomi."

nisation inom högre utbildning kan göra för att öka sitt ekologiska handavtryck. Det begreppet, lanserat av G. Norris, mäter hur mycket vi minskar vårt fotavtryck genom positiva miljöåtgärder. Det är alltså ett mått på förbättring.

VAD GÄLLER handavtrycket är det i själva utbildningen vi verkligen har en möjlighet att göra en skillnad. Om vi lyckas fostra en generation ingenjörer med både kunskap och attityd för att skapa en bättre, mera hållbar framtid, då har vi gjort något mycket viktigare än om vi "bara" minskat på verksamhetens eget ekologiska fotavtryck. Det här är dock inte enkelt. Vi behöver först själva fortbilda oss i miljökunskap. Vi behöver finna kre-

ativa lösningar att göra frågorna till en integrerad del av undervisningen.

För att en ökad medvetenhet inte ska leda till miljöångest och handlingsförklammning behöver vi också kunna inspirera till utveckling av nya produkter och affärskoncept som bygger på cirkulär ekonomi. Det är alltså en ekonomi där resurserna inte förbrukas utan cirkulerar i ett kretslopp. Där finns positiva, direkta konsekvenser att finna både för individerna och miljön. Om vi får tro Andersson, som citerades i början av artikeln, skulle detta då kunna motivera till handling.

Inom Novias ingenjörsutbildning ger vi en grund både för att förstå globaliseringen som fenomen och för att förstå vikten av att övergå till en hållbar och cirkulär ekonomi. Här finns ändå mycket utrymme för vidareutveckling. Det gäller såväl specifika tekniska lösningar som affärsmoeller. Ingenjörerna kan med fog sägas vara de som med teknologikutvecklingen har bidragit till att sätta ekosystemet i rubning.

Nu kan vi vara med och ställa saker till rätta. Vasaregionen och Österbotten är på många sätt i framkant av denna utveckling. Ingenjörer med rätt attityd och drivkraft kan verkligen göra en skillnad.

Roger Nylund

lektor och utbildningsledare för produktionsekonomi och masterutbildningen Industrial Management and Engineering vid Yrkeshögskolan Novia.